

САНА

ЧУРАШЧЫ
УЛУУБУН
КАБЫАТА

КАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТӨН ТАХСАР

ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УДУУЬУИ
КАБЫАТА

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 117 (8526). 1999 сэм. Сэтгүүлн 16 күнэ, Онцгойрууныук. СМаната—1 солжУебай 10 харгы.

Улауспутугтар тын хаһааймсыбатын салаата хаһааймшыаһын үс көрүгүтүн сыйдар—коллективнай, бөлүһөнөй уонна биһрдэм (хаһаайм) хаһааймсыбдарынан. Соторуааныга дьэри 3 коллективнай предриятис-лаах эбит буолдахпытта, хадардар тус-туһунан барыахтарыттан жанык көрүгүтүн үлөдөр хаһааймсыбдар Чыппарага уонна Мындавайыга хааллылар.

Бүгүн «Чыгышара» тгн хабайыстыбатын про-
изводствоннай кооперативын үлэтин хамнааын,
шынны булаларын туһунан билиһиннэрэбэт.

Кооператив хөтөөрөтүгүр сандык бытыгүр дүрөтүр Н. Н. Аон бырабылманыгүр чыккынырн мун-
наан үлүгүн хамнаан сүрүнүүр, быраанынмк өр.
бүлүлүгүр дайдах даяамаг түнүан сүбөлүлүгүр
өлүмүр эт. Ошон кыскачын кудууаадыг, босмоды-
ла бөлүлүлүгүр барда.

Урууны өстүгөр табаарыстыбанан үлээлэбт хийнэ. Үнэстэйбэ производствелкый кооператив аатын сүктү. Тоо сымл көрүгү бусулбт. Бу умарынын тодо тахсыбытын, коллектив үлөтүгэр-хамнааытар орусун быйыгыластым. Онуоха ааты удартымы коллектив үлөнтүлүрүн ахсаанытын сүктүлүрүн тахсыбытын, үлөтүгэр-хамнааытар ханымы да умарыйымылары киллөрбөтүлүрүн бу умар быйаардылар. Кооператив билингини турутууна 90 үлөнтүтүлүр, Ити шайыдарын холбообт дьон, Өссө 10-тан тахса кийи наймызылган үлөнтүлүр. Аан бастагы тэрлэллүлүлүлүр 120-чө чилингинэх эбиттер. Коллективтин тахсар дьонго шайыдарын арааран биэр-толлообиттер.

Салайар аппарат—бырабылманын 9 киһилээх. Киһилэр туха баар үлэни хамнаһы асар суоттуур үлэтингиз зоотехнической, ветеринарий, техниканы, хоноу үлэтин салааларыга тийи сүүрүнүүлэр. Хаһаймытыба, сүнийунан, сүөһү, сыдагы инттигинин дьарактапар. Итинн таһынан 100-тэн тахса саһыллаахтар, 4 гектар сиргэ хоргуолдуй, 140 гектарга зеленка үүннөрбөттөр. Сүөһү ахсаана 756, итинтэн мавар кыара—268. Социальной салааска 270 тонна үтү ын туттарыхтаалартын быһылгы 10 ый түмүгүнэ 253.һүн топорбуттар. Нйрай дыалаабмай тахсыта 72 быры. Ытан буларын ситиспиттөр. Сүөһүлөр 3 хотонуван нмстаан тураллар, олору көрүүта-истингэ 9 киһиныйсаты таһылан тас үкөннөрдөөхтөр. Сайымын үтү дөлөгчн мыр смалтан 2 сиринэ сайыллаабиттар. Бу салааны күөскэ сайыннарарыахтарын сир уот кыараҕа, ырдуук сирлөр үгүстүк кураанымыллара мөһөбдир эбит. Випрдия киһиэхэ тиһсиринэн тектары кыабат оттуур сирдөөхтөр. Атын дьалаакторгон сир илан өтүхтэрин сирдөөхтөр бэйэдэлэтгөр барымстанх усулуу

буналары туруорсалларыттан, ыраак олоорор буолан тизээр таһар үдэлэргэ ыраахаттары көрсөллөрүнэ мөһөйдөтөдүр эбит. Быһата, атын сиртөн оттоон-мастанан сүөһү китэр киинлэргэ барына суох. Быһын от халыччытыбата мөһөдүүнэ, ыраа сүөһүлэрин, бо-рооскуларын чааһынайга үдэлэбиттэр. Үтүгүрүн бөйө-лөрө астаан арыы аңорозолор. Маныаха улууска «Чу-ратчылы кооператив» ордуқтаах баһаанынныыан туһа-нарын, калыт кредити өрө тутуулан киини өрө ыла-рын туһунан савдээхтик этээдэр, таһыа тутан олүү-

лээн тавьрсныхаа баар этгэ дээн снэрдэхтүн туруур-
саллар. Уматын, обунуохтуур матырыйаллары эмнэ
кти кооператив хөнгө мэлэлэһи снэһэнэн аараллар

«Чыныңара» кооператив үлөги бийр сүрүн, эрэнэр

салаата—сылгы итннхтэ, Барыта 451 тобо сылгылаахтар, итннхтэ биятэ—237. Бу дьыл олунньу 15 күнүттэи племенной хаһаайыстыба буолбуттар. Онон бу салаага болромтоһу Ууран, итннхитин сойонналар бьылааннахтар. Бастагы сабалааһынар бааллар. Сылгы сылгы баата оҕостубуттар. Маннаха Правительсто 100 тыһ. солк. харчы бияриэх буолбута күн бүгүгүгөр дьэри биалибэтэри ахталлар. Быйытгы төрөх убаһаларын атымта барбыттан ордугун итэриэ быйларыммыттар. Сылгыттан «Бөрө» быйынай хаһаайыстыбата 45 убаһаны атымааһыт. Эрдэ «Үөкүлэ» (Сылан) быйынай хаһаайыстыбатыгар эмнэ атымлаабыттар. Сылгыларыгар апаан зелекка ыспыттары кэмгөр хомуйбуттар. Директор Иван Иванович: «Эрэнэр салаабыт—бу, Үрүйэ-харыла дойдулаах дьаһаҥы сылгы хаһааһыгар сөптөөх сардэххит, уоттааххыт. Племенной хаһаайыстыба буоллабыт. Итннхитин сылаата 500, түү тобонү итнэххит. Бааһынабыгыгар бурдук тыһыттыан дьарыктааар бьылааннааххыт. Хомуууттар мөһ-хаһаластар МТС-тары кытары шэфтэххит»,—дизэ эрдэххиткэ кэспириттөн сылгы таатааха, бастагы сабалааһынарын түмүгүттэн дьардоххө, кооперативка сылгы итннхтэ сүһүгөр туран сыйлар кыһтамаһыт дьэи эрэннэххэ сөп.

Ааспыт оттур чынаралар саһыл нитпа
улуусуттар, республика даҕам бэлэр-көс-
төр үлээхтөрө, Соьхос мьыллынттар саһыл ил-
тинн коллективнай предриятнара эрөн бу-
хаалларбыттар, Ыдныга тургутун бу-
садаара көрдөрүү менсифурер
эбит. Урут нйе саһытан 4,5.5 оҥору амыталы

Эбэрдэлиибит!

[illegible]

Төрөөбүт улаускут уонна республикабыт сайдал-
ларын тулутар өр сыллаах үрдүк таһаарыллаах үлэ-
рини үрдүктүк сымаланыылат. Улаус тыатын ханна-
выстыбатын үлэһиттэрэ, тоһо да уустук күнөөх-
дыллалах сайын уонна күнүн турбуктарын иһин,
сылаптага суох дулаурдаах үлэһитини сезоннаары
үлэ сөрүктарин кыбаҕага суох толордугут.

[illegible]

Тыа хаһдаайыстыбатын министрэ Е. БОРИСОВ.

смадыбыт буоллахтарына, быһыл 2-инэ эрэ буол-
бут. Мааы аһалык тийбэтэниэ быһаараллар 5 үлэ-
һиттээх форма Дьоккуускайдаагы племенной колбоһук
племенной ферматынан буолар. Президент, Прави-
тельство дьайдаларынан «Туймаада-ыһык» базонай
хайһаһыстыбатынан буолара быһаарыллыбыт. Ди-
ректор бу күннэргэ ыты тарһатэс дьосабардаһа, бы-
һаарса киириэхтээх. Оҕой манна оҕо хамсаһым
тахсыах курдук.

Үлэ тэрэгшингээр структураларын уларьтаг багланнавалдар. Коллективтарын көрүнүгөрүнө бадам арьсдаларга аргартыахтаахтар. Кинилэр бөйтөлөрө туһунаа техникалардаах, базалардаах буолуохтаахтар. Тизэрдилибиг үлэ билланыттан алара төлөрдохторуна, аренда бөйтөн туһатыгар хаалыахтаах. Биллэст бу хайыахада кинилэргэ экономическай аарысуоттааһын үлэлэрэ бара смаллар, маньаха улуустарга тым хаһаайлыгыбатын управлениста көмөһөх буолун эрэннэрбиг.

Бигр сүүрү нийлбэрдэлэртэн үлэһиттэртэр хамна-
һы төлөөһүнэрэ буолбут. Уу харчы дини иорбо-
тохторо ырааһыт. Төлөһүүнү, сүһүүнэн, натуранан
— арыман, бурдугунан, хортусһууһунан, килэби-
ни о.д.а. өгөрөллөр өбүт. Бигр үчүгэйэ—мис.бэ.
көрүнэлэрэ үлэһиттэри күһүгэ килэбиһин төһөнү
маддйаадыларынан хааччытара.

Түүмүжээ тугу эгнээххэ соёу? Улууһунут кииниттэ тэҥнэчч, кыараас сирдэх-уоттаах нэһилэнкэ күүһү түмэн, сир хайбоон хайаайлыыаһын коллективнай форматынаа олорор табыгастаах эбит дии санаатым. Маньаха «Чуаһара» тигэ хайаайлыыбатын прои- водственный кооператива үлэти-хамнаһын табатын тэрийэ, барыстыаһын үлэтир коллектив бууларга, тигэ күүһү элээр төрүөттөрө элбөхтөр.

A. CHERNOB.

БЫЫСТАЛКА ДЬАДЬБАҢКА

Сэтгэний 17 хүндгэр сарсмарда 10 частан агаарорт
территоритыгтар улууска зан бастананан биеыстанна-
дыарбанга тариалар уотна манан багтайланхайдык
үзэллэр көрдөрөр, атышмыр табазык огторочтулар
нэлэнэрө үөрүүлэхотик ахыллар.

10 чактай — дээдэтэйшкүлэре регистрцияланнаы.
11 чактай — быыстатна дээрбигиналы абыы.
11 ч. 30 мин. — саха борууды сыгытыгыр көрүү
конкурс түмүүтүр таһаары, националлык кустууу.
кып. олоһуоттор быйыстатналар, аухуно.

12 ч—14 ч.—Мырмыл—Чуранчы маршрутунан
ныгмырдаах аттаахтар күрэхтэбэччылээрнн аниапорт
территориятыгар көрсүү.

14 ч.—16 ч.—спорт национальный кортунгтар (нурхэтэни) (саярбанан зэрэжэн идэвхэн тэвчлэгтэй тэвчлэгтэй).

17 ч.—шефээх торилтаар нэһиллээхтөр делегацияларын кытта көрсүбүүлэрэ.
Сотанын 18 күнэ. Сарсыарда 10 ч. «Айыллааһына»

дынэ көргөн экономикагытар конференция.

10 ч.—12 ч. 30 мин.—табляры өнөрчүлүдөр «төгүрүк» огурундарга секцияларынан үлөлдүр. Булар сире—үдүүс дьаһалтатын дьэтик эстөөдөй саалата.

14 ч. — 17 ч. — «Айдылаанга» бэрэлһынньэктэады үө
рүүлээх мушбах,

Сөзінннн 17 күнүгөр күнүс 14 частин узуус дн. Һалтатын авторай савлаттар «Юлхотх днһалтнлн» үлһзәрнн стнл» днн темал днл узуус днһалтн ларын баһалыктара шаттылмалх зональнн семнар- субо мулмалх.

СЫЛГЫ-АУКЦИОНУН БАЛАҒЫАННАТА

Сөтиннүн 17 күнүдөр авиакорт территорияныгыт күнүс 14 ч. 30 мүн. кытталар. Аукционга сыдыт сыдыттан өтөүдүнүр тирилдир атыыдалалар.

Аудиоштагыттар сымлаа, дууһуна, төрдө
ууна айыллыбыт ыспыраанката төрийэр-коммюнада
гүһөрүлөр.

Аукционга кыттар сыгы бастагы стартовой сы.

ната төрийнэр коммиссионы бишчлэр, снзгчтнн оло-
лууллр бородууксуйлалр, тэриллр, снлгчн аналлалх
тэриллр бастнн снналалрын атынлалчч бйлэтн
былар. (Убаа—4000, сонорос кытн 5000, биз уонн
атылр 7000 солк.).

Аудионийн хэргийг шийтгэх үү хэргийг агуулахад
сүргийн хэргийнхэн үүсгэжээ. 20 буюу
хүнийг төрийн комиссариатд үүсгэжээ.

ХОС БЫЛААРЫ: Быыстанка-аукционга, дээр банкка дьонотой одотуттан саралаан хара сайын куруулук көрдөрүүгэ атыыга туруоруллуохтара. Салар балаах ат сөбүн толору коммита, ат сымар, саханы танаастар, мастан, тымартан олохунтар илэкини көрдөрүлүөхтөрө. Саха аһын арааһын быыстанкага атыыга төрүлүр. Атыыга таллах олоһоос, салааска кыһыннаах быһах, ат сөбө, сымар, от тордуоца уод.д бааллар.

Сүөһүлэриг, кыылларыг, бородуужууйаларыг кил-
лэрэр, атыккылар дьыа олохтоох ууһастааныгытто
ветеринарларга буюларгыт булгуччулаах.

Тийнхэн комиссн.

БӨБӨ ТИРЭХТЭЭХ ХАНААЙЫСТЫБА, ҮАЛ

Тыя хаһаайыстыбатын уонна айы-түлү оһорор про-
мышленность үлэһиттөрүн күнэ улаарка баһыттан-
рынан, улаус бары таһаары оһороччулрүн, өлкө-
төөхтөрүн итинник, истигник эбэрдэллэринтэ

Тийм сирин уугуун бэлэтин бу бйрааиньныгыг сана хардас ханьэ, үрдүг таймнга бөлмийнр, гес-
уучаах, ол хайгэр улуус бүгүн мытар ханьсх
лара дьонго ордуу тиймийнмолор. Того дьонтохэ, ол
бүгүн тый сирингэр үлэлэх, дэхуоттаах буолууга,
мол экономайтын бөгөргөтүүгэ, иккандьонго хү-
мэтэ иккандьнр бородуусуналарын ордуу толору
хэаччынынга тулуннар. Улуусна нымс сылын
иккандьонго социальнаа саваннм толорууга бирдин
иккандьонтеринэн ханьсха бэлхлэн, үлэ бйлааинаах-
тыг бэлхллар. Ол нитинэн, бастатан, үүт, эт бо-
родуусуналарын эбэтин көрүлнэр. Сыл аастыт 11
кынн түмүгүнэн улуусна үүтү ымаа 87, атыдыаа.
кынн, ол эбэтэр гес-саваннм толоруу 90,6 бырыннаа
туолаа. Үүтү сорьтоскалааһынча улуустаагы пот-
реб-обществолар эмтэ тардылар буолаллар. Этн
олгоруу 88 бырыннааһа тирдианнаа.

Илүүдэллэн, сүүлү, сылгы ахсаанын элбэтин сорууга тулар. Нэлэр 2000 сылга хаанааныстыба бары көрүм: нэрлэ (чааынай секторы иштэ) киллэрэн турал, ынах сүүлү ахсаана 23500, ол дингэр ынааныта 9000 төбөбө тиздиллэхтөөх, сылгы 9000, ол иингэр биэтэ 6250 буолуохтаах дини былааншээр. Манаа сүүлүт-төн, сылгыттан бордууксуйаны ылым кээмэйэ улаа-тыахтаах, ол эбэтэр сылга эти онгоруу 2000, үүтү ылым 12000 тоннага тиздиллэхтөөх, Оттон гос-саккааска анаан 1000 тонна эт итиэнэ 5000 тонна

Бийнх нулун тутарган «Чурагчы» кооператив ийнхон үлэ сүрүн салаадарынан барыг 5 отдал торнажон үлэлзөн нэлэлэ. Олор итэргингөр бородууксуланы тутар уонна эстээр отдал—саванай удххайнара.

Министр бийрдин отделларынан үлз сүрүн ханымска-
ларынан чопчу ылан үлэлэһин, кылгас да көм буол-
лар, сөптөөхүн көрдөрдө. Туох-ханыкк ичиннэ, үлз
былааннаахтык мытыллар. Ол сиринэн төрөөбүтү
үлз сана, сонун формаларын көрдөөхүн, тупсары-
уонна олоххо киллэрин барар. Бийрдин көрүмтө-
нөн этэр буолаахха, быһыл эти тутууга, астааһынга
үлэнт көрдөрүүлэрэ бары өттүнэн тубуста. Сүөһүнү
күһүнү маассабай өлөрүүгө көһүннэ бэс смкы ыл-
лаахха, саяман элөөх эс туттарылынна. Аңардас киши
механизированнай буойунада быһыл 1130 маах сүөһү
адалылан астанна, ону тэнэ бидигин тол өтүнэн
тутуу мытыллар. Эмиз 223 убаһа тыһынааһын
тиэһэн кэлэ буойунада астанна. Итинник иһилик-
төрүннэ сүөһүнү маассабай өлөрүү көмшөр 14 нуун
үлэлээтэ.

Калин буюйунада сүөһүнү адалык бары тэрээһинин эт-үүт комбината ылыммыта түмүктөх буолла. Трансформан хастыйыһымы Уосна ол төлөбүрүн бэйэ-бит уйунибуг. Иккиннэн, улууска 5 сиргэ сүөһүнү уотар площадькалар төрүлүн үлөһөтүлэр. Эмэ кооператив көбүлөөһүнүнэн. Сүөһүлэр ый устата күүс-төх аһылыкка, үчүгэй көрүүгө турдулар. Оттон бу бөлөмөнүн үлөтө өссө атырдык ыйыттан саралам-мыта. Уотар площадькалар базаларын тутуу, санар-дык, охорго мас-от соргоушпалааһына барбыта. Уотар площадькалары анал комиссиянан көрөн тутуу

«Өрүү маннык буоллар»

—Бийилгы курдук государтвооттан чэпчэтүүлэх кредит оруу баар буоллар, тэя дьонугар улахан ойнобуллэх буолуо эбит.—дир Хатылы нээлидөөгүн бааныһайа С. С. Яковлев.

Үзэ нийтэ хэргэний итгэж сагалаабыг, хач-
чыха, үөртэ, сонунуу да ивэйднэ. Государство,
Правительство көмөлсөхүн, ойөөбөгүн туһууа бу
саяларга төһөөх ийитибиэт ийи, астибэтибиэт ийи.
Бааһынай хөргүөнүлүүн илэтиэр. Бу сүүн дьа-
рыга бийыл куһадана суох түмүктөөх буолбут. Ол
курдук, 8 гектар ийимыттан гектар ахсыттан 80-
нуу центнер хөргүөнүлү үүхүүтүн мабыт. Ийи на-
долоһуна 64 тонна. Мантан 42 тоннатан, удуустан-
ды «Маарыччаан» потребобществаны ийити дуога-
бардаһан, эрийэ суох батарбыт.

Бородууксуйаа иһин дотациятын, телебүрүн тутуу махсусыт. Туттарыахтаах бородууксуйатын иһин итинтөн 30 баарыһанын өссө быһыл саас эрдэ ылбыт.

Аны «Чурапчы» кооператива үлэтин 100 бырыңнан
стынарын, нининини өтө көрөш, үлөкөн кыадын
лбгылы боднэтир. Оннук да буолан, кооператив

**БЭИЭБИТ ДЫЛБАБЫТ,
ИННИКИ САИДЫБЫТ**

ҮҮТ ТУТТАРЫНЫҢ АХТААХ

1985 сүүрүн хамнахаагт—сирн кытта үлэ. Улуука 3643 гектар баянына сирдээхтэттэн 2007 гектарыг бурдук ыймылына, валовокунан 2277 тонна хомулуна, гектартан ортотунаа 12-лин центнер. Саагы баянына туппанына кээнтингэ сыалдаах үлэ барар. Ахсынныгта бу салааны сайыннарынага сүбэ муунаах ыстыдыла. Бөгө туруктаах апылык баата наадатын бүтүн Олох бэйэтэ Ирдэтэ, Сүпүн апылыктын өрө буолуокаа, кини сийр бурдугун үүнэрэргэ өн-санаа киирэн эрэр. Наардаммит бааһынаттэн уратылары ордук толору туулаар сорук турда.

Сылгы интентте. Бу улуска сайдар көсиклээнэ. Сылгы интентинэн дьарыктанар республикатада бэ-
зован хаһааныстыбалар истөрнөр. «Мындаҕааһы»
уонна «Чыапшара» ТХН кооперативтара киирдилэр.
Уһун бондобоотох кредитинэн туһаныы олохтомму-
тунаа, 28 сылгыны атыылаһыахтаахпыт. Оттон рес-
публиккада сылгы ахсаана кыймы туарынан, ону
элбөттүннөрөр, салгым сайынарар уонна госу-
дарствонун көмөнү кининиэр интентте бу дьыл алты-
ны ий 19 күмүсүгэ Правительство уураада таҕыс-
та. Маныаха олохурун, улуска 105 убаһаны была-
ны таһыны атыылаһан Нитрог, кыстарга (бичр-
дик төбөгө 5-тик үлү, соли.) сыһынара күстэ.

Түргэнник ситэр тыа хаһаайыстыбатын бородуук-
суйатын ылыны сайылларыта хаймса олоххо

**„ЧУРАПЧЫ“ КООПЕРАТИВ
ЫЙИР СҮРҮН УГДЕЛА**

ЫҢҢЫЛДЫҒЫ.

Итн бармга дьон үлэбэ эниэтэниһин урдэниһэ: Кытаанаха, Хонтодого, Хатылыга, Сыланын уонна Болтонодо барыта 542 сүөһү уотууга туруорулуунна. Балартан өрдүк үчүгэй түмүгү Кытаанах, Сылан, Болтоно уотар площадкаларга ситистилэр. Бу сотору юниилэргэ куоталанына түмүгэ тахсыада, Манньык тэрэһин сүрүн смала үрдүк уотуулаах сүөһүгү тутан, астаан, эһилиһинньэни үчүгөн хаачыстыбалаах этивин, эт бородуукталарынан хаачыйыһына туһу-ламмыта. Биллэн турар, бастакы тэрэһин ииннэй дэбэтингэр үрэх итинэн өссө атын, табыгастаах варианттары көрдөөһүнүнэ тирэх буолуо. Манна да-батан эттэххэ, дьон кооператив уотууга туруорулуу. Оут сүөһү ахсын өхөрчө туттаа диэхтэрэ. Итн эрээри уотууга туруоруллубут сүөһү биир төбөтүгэр күнүгэ 18 солк. ороскуоттанина, итэнтэн 50 бырыһыанын коо-ператив уулуна. Онон сүөһү турбут хонугун ааган, төбөтүн ахсын сүөһүлэх дьонтон 180-270 солк. тутулуунна. Оттон сүөһү эбилланин (иривеһин) араас-таһыыта сүөһүлэхтэр туһаларыгар буолаа. Мантан кооператив тугу да аахсыбата.

Кооператив эзэс бэлдэвч бийлэн 683 тонна этэ. Бу, сапаталамбытын курдук, туолар нмахтаах. Суу-
нү улахан ангара ичин буйуунага аралылан өлө-
рүддэн, астанан, кишинтөн туох бларч тободо суох
бородуужууна буола олоһуллан тахсар. Холбоур

бизийл бородуунсуяны туттарааччылары кытта то.
лохүүнү көтөбүннэрбөккү тута алхсан кэлбитин хо-
лобурдур. Манык төрилгө кытта өйбөр, өйдө-
бөр эрнич дымала тулугар буоларын бааһынай то.
ноходоо болгоннар.

Кини салайар «Кэлчээр» хааймстыгта бийл кооператива 15 тонна үтү туттарбыт, этэ 1,3 тонна. Онон ити этэрэ тым тамада эрэ буолбатах обит. Үс бырааттывалар дыаэ көргөнүнэн 16 ылах сүөһүлэхтэр, сибининьэлдэхтэр, куурусидаллахтэр, Сылгыта модотөхүөр обиттор. Өлүү-сүтүү, тахса турара олбөх. Сылгыны үкөсөтөр ниниттэн бийыл 3 убаһаны хаалларыммыттар. Сыл ахсын бирдүн биэнэ обинэллэр. Бийыл да бирик атыылдаспыттар. Итинэн 5 бээлэхтэр, үс тыйдаахтар. Сибининьэни нятэртэ быланнаныа, «Гуймада» компания улууска бөрөстэ. биэтэни киста дунтабардаспыттар.. Онон 40 сибининьэни ыларта суоттаммыттар адалан бэрилликкэ, одоро хаалым буолбут.

Базаны кэнэтик, саягдары өтө бийыл улаханнык ытыллыбатах, арай бир хотон саягдарылан туугулабуг. Улахан тутуулары ытгарга, техниканы бууларга, бааһынай байга бөлүгөтөбүтүн курдук, минни да өтүгөр тэпчөтөшлөх кредит, ссуда бөлүгүмү дини көмө, ойбүл буолау эбит.

сөнгөөдүг хөрдөрдө. Улсуука сибинийнхний Ингитиг
10 репродуктивнай хаанаастыбалар бээр буулау-
лар. Балар 2000 смлгэ нэвчлэгийнхээр 1692 сибинийнх
өгсгүн агуулахтайхтер, нелубатор үлэлэгэн 5000
чопшуусканы, хаас өгсгүн таргатыллыгтайх. Овог
былалгы курдук тастан калини агуулан, бээр
былалгы курдук тастан калини агуулан, бээр

Бородуускуяны советтунналыыныга, астаныны-
на ронна батарыыга «Чурапчы» кооператив улати
сыллаата кытотон, туссары, сана суонлары тобулан
улуусна эрэ буолбакка, республика билленинтин
ылыан ылыа. Быһыл «Чууу-Ал» республикатаады
быһытканнаа кыттан бастаан мнестонн ылыыта ити
латысуолу эсэ чыгытэ. Кооператив күн бүгүн то-
лоо суох производствода килрэ. Бородуускуна 54
араас көрүнтү өлөрө, ону аныгылым табаарынан
көрүниэн атыыга таазаарар. Бу кыах эсэ кыттиа-
лар. Ол курдук, бородуускуяны тутууттан сардалаа
батарыыга итиннэ ону эрттөн үп-харчы онорон
табаары өмөрөөччулары кытта тутатына аахсыга
днэри үлэ бары көрүтэ бу кооперативынан итин-
чааа буолла.

Түүмүртэй өтгөхх, бэйбигт дымлабайт, миники сайдыгмыт тга хайлжымсгьбатын боролуунсуйааларын онгорон тааарымына элбэгиттэн, сүөлүү, сылгыны шигиттэн башаччы тутулуустаах. Одд киин дьма жүргөн, мал экономикитын сайыннарыг политиката төлөд. Бу биеэ тирэхтөөх экономна мэжигтэ.

К. ОКОНЕШНИКОВ,
улуустаагы тая хаһайыстыбатын управленнетын
начальнига, улуус баһылыгы солбууааччы.

этгөн 45 көрүг арзас суол бородуксуя ымыллар. Быхата, тобетүтгөн туялар дигри тунага тахсар. Итинних 4 тонна ынах уюна 6 цөнтнер убаһа хаана кутулунна. 20-чэ тонна ынах, 2,5 тонна убаһа нини лабора олоһулунна. Олору сөргэ полубабрикаттар оһруулан атынга таһарылаллар. Бэс ыһыттан аһыллар үлөһинр кафетерайга пельмен, котлет, тефтель бысымбака тахсар.

Улахан кэмийдэх уонна сүргү бордунуксуйабит — үрүн аспит туһунан. Манча кылаахха, үүккө 3897 тонна былааннаахпыт быйыл туолар кыахтаах. Бу эмиз тэрэһинитөн диэххэ. Быйыл сайын кини заводу сөргө 11 артыы сиахтара илэниэ 3 үтү нуунаара үлээһиндэр. Үтү таһымыга комбинат автомашиналара сырыттылар, манч таһынан бу үлэсэ нөһүдүктөрүнөн тардыллыбыт техника өкөтү, үлэһит хамна. Ын эмиз тэрлэсэ төлөсөтө. Билигин атырдыах мыймаабы төлөсө сийдыар. Онон урукку сылларга курдук нэһилиинири суох буолаа. Үүтөн 15-17 көрүүн ас астанар. Бу кооператив фирменнэй маҕаһымын нөһүдү нөһүдүлэһиниэсэ атыыга тахсар.

Советрошсара үлэ кэскир. Быйыл 10 тонна отону хомуйдубут. Кыялтын 10-уу сокк, туттубут итинэнэ дьону кытта төлөһүүнү бүтэрдибит.

Бу кылгастык көпсәмәтн үз гүмүктә, сорох ситиһинбиг албәх тәрәһинәт, үгүс сиратта табыста. Маннаха онсун булбут үләнт коллектив хас биридәи киһити омыта, дьулуура, быһазарымылаах оруолламыта ойучу тутан бөлөһөнүр сизәрдәх.

Л. АЛЕКСАНДРОВА,
кооператив тутар, астыяр студеын начальниги.

СЫҢНАРАЛАР, ЧАХЧЫЛАР

—1999 сэмтэ улууска 317 баһыһың хайааһысты-
балара, үс коллентиннай тыа хайааһыстыбатын коо-
перативтара, табарыстыбата, олору танэ «Чуранчы»
кооператив бааллар.

— Улууска тыа хаһаайыстыбатын туһаныллар
сирэ 89057 гектар, итэнтэн бааһыната — 8285, ходу-
тата — 60588.

—Бас билин араас Формалара сэйдаларыттан билимэйиин барым прэсто улахан. Кинилэр тыа хаһайыстыбатын туһаныллар сарни нэниитэн 19411 гентарын бас билэлэгэнтэн 18465

— Республикага 50 тирэх баяннай хаһаайысты-
балара баалларыттан бийинэнэ 5-һа.

—Тыя хаһаайыстыбатын түргэнник ситэр бородуук-суйаларынан дьарыттырымы хаймсаха быһыытынан турда. Ому сайысинарыыга «Туймаада» ФАПК иһинэн 4, тыа хаһаайыстыбатын управлениетын төрөйүтүнэн 12 дьовуэ репродуктивнай тирэх хаһаайыстыбалар баар буоллур. Кинилэр, сүрүннээн, сибииниэ форматын туталлар.

—Силги институтын даярмтъяар республикатаа-
ды тйрэх хайааймстыбалар испинхотёртёр бийнги
улуустан кннрджлэр: «Мылдэгаай» уонна «Чыап-
пара» тнэ хайааймстыбатын предиритиелэрэ.

Улуус үерэнээччилэрин форумнара

Сана онцхуллубут Үөрөнөөчи. Кадесын алохдо хайрдах хмдлэрнэхдэ, тусхтан сарамагхдэ? Үөрөнөөчи байдтын бэрэабын усина эбөөнэвэин бэлэрин тулд, гар тугу оворуухдэ? Үөрэх мнхэстэр Е. И. Миланча бэрбэт сэтгэ дмхэтээри борудэвин хайдах оворуухдэ?

Бу уяна мавган да атам мыйытчыларга хорусу бу. лавры, бинам, улуу омуооларын үрөтөөчүлөрү, үөрөх управленетам, үлүштөрүн тәркбиллерины үрүлөөтөөчү I форумнарыны быттыбыт.

[illegible]

Күнүстөн келбеш оюмда айыгыткан күстүбүз оболор
 ичкүлөктөрүбүз туура эмес, оболор туура ичкүлөктөрүбүз
 тийиш түрүндө болушу керек, бул ичкүлөктөрүбүз, оболор
 сыйымсыз кайда барарын туура эмес, оболор
 сыйымсыз кайда барарын туура эмес, оболор

Бу күнү улуттук талашынаах ырыаһыттарымыз үчүктүүбүт, тэрм. ээрдэ нонцолдара уонна дискотэка түмүктөлүлөр.

[illegible]

Урог төрмөтөнхөөрнэ түмэк, сүрүнүдөөн үмүлүтүктөөх
үөрөнөччү сүбөтэ талымчыгы талымчыгыах буолла.
Барыта 36 кавдыдат түрбүтүтүн 19 үөрөнөччү талым-
чыгына. Сүбө президентинэ талымчыг Желэ Неллэи
сүбөтэ. Сүбө биеэ сүрүн талымчыгына улаагыра былаа-
рымчылаа—иччүтэ үөрөнө хаччыгы, элччүни чөб-
дигүрүтүл, информациячыгы талымчыгы үлэ, үөрөн-
тэччү улаагыра хулуурчү, талымчыгы үлэ. Кыш
библотека үлэччү В. Егорова улаагыра УУУ
методичка С. Сидорова талымчыгыны ооньчүтү

[illegible]

«Анги үндэргэдийнхээ дунд улсууд уламжлалчлан-
рын 1 форумга лтм хурдук түмүүсэлнэ, Кытылыг
сүүлэр туух сыввалал талданан брэллэрин уонна
сүүлэр үндэргэдийнхээ дунд халдах өндөрбүтлэх.
төрүн ыттарк, хан да сүтэтэн илгүрүх замлам.
Улуука киийлэр бу күрүк халаралалын;

мөнх СОВАЖИНА (Сылаа): Минь бу форумга ир-
лэр миничкаа тухай бодомжлохтарын мөнх хэлэлтэн,
олит аласташа. Сурлэх ойлгор баянлар олит, солтум,
чорум олус гүчүлдик барда, мөнхынэ минь салбори
истар, билэр, килер, үөрөлөр солит. Килер үэд грижид-
яниа бары олтууш дэлгээр таланинах, минь олех-
хо сол түблэр киби бугаууааа.

Башы ТАРАСОВ (Дырчы): Фөрүм берик бирдә. Җа-
нуалар башы тигеңгүткәң үчүрәй. Көңүр уаң эң-
ләтә сокуону түтүнар, бәһәтәң һаңһаң дәрәң һаңһаң
бүрүдүхтәң.

Цаша КИРИЛЛИНА (Чарнар): Чарун үнхтэй, ман-
ных түнхүү баян өгтүүн туулаах. Цаналын эгнээ,
хоньруу үрэнэрийн, эгнүүлж илэрнэ. Чарун үнх
сүмбэрээр инээхтэй толгойдуур, чад нутгаар,
интеллектуалын, харуутын туушар шалдвар минх
дүрвэлдэнэ.

Өбөлгөр шыккаарынан түмүктөн турарымын, минимал-
тык мааниге даяштылар чакыратын шыкында турат.
Айрыкча Бага санынын эңире өтө. Төрөтөн шыкын
Уйуу үйлөштүрүлгөр уюна фирму минимал-санын
сыйыныптык сыйыныптык басып шыкындагытор
сыйыныптык шыкындагы минимал-санын.

Таш ПАРБОВА,
мухазир XI кыламыш җордундучу.

Улаус ветеринарийн удирдлагатай бичир хэвн гут-
тар ижтэйгээр СР үгүйсгэх баталгаа, бүс судлуулсан
ветеринар, ниставчингт Ершов Махмуд Минийаевич
бүтээв.

Кыра маңызыгы кдртэ медик. Поныкырадтавык медицинак-акушерская 'училищны бутарэм, теромут дойдутутар Соловьев, Сыдап' кривелентерисир фешдшерская-акушерская пуут сымалдысэинюк үлэлиг кылдыкыты. Бу үлэтир адар сепделлөт дынсырмэ кытатык, убактабышын гүртэник кылтыт. Ол тымак барап, тым кыин орто. Кыра ардыттен кылдыкытык сүдүгү кытат алтына уаанытыт башкык, салтык хөрөнөк СВУ тым калакыстыбатын фаналыттын бутарэм. ветврач ылити багыткыты.

бу сага кудуктар кара жатып калган эрчүүлөрдүн
мынан таарып калгандыгын, улаңдагычтыгын билдирет. Ко-

УДУУС КМЭН ТУТТАР ДЬОНО

ВЕТЕРПАН

хүн удааус дэргэдэвхэнь нэгдэлшлэж, Байгалийн
агшман, «Могойдагшман» сохототарга жылаабынай нэг-
эргэлдэж, директорь сохбуулагчынхон үлэлдэбтэ.
Ботуоталх саймбалхыг талсан да бари, Содоогон
хондлэжэнь нэг-үчээстэнь эсбиддэсшмэнь үлэлдэ-
бтэ. Биддэнь дээр нэргөн эконоомиктын бэбэргэтүүгэ
хаймса гурбууш биддэнь нэргэдэнь эвэрлэжэнь нэг-
руста, Ол сүмэригшн сэлмэ, нэгдэл, сэлмэлдэж нэгдэл-
дэж эвэрлэжэнь, үлэлдэж үлэлдэж үлэлдэж сэлмэлдэж.

Социалисттер бийликтиң алдында биринчи орунда турарына келип, саргага үчү сыныктанган, оорукка, актикейи позициядаа жатканга дыңа жоргош тулдар тусава, ага багытта буулап, келишкенко, улууска деген улахан апарыгытмын туунавар. Мижерл Микайловичи дүлөзө дегенге талоникка тарбактаах мотаркыланган багыттаага дуо! Согулуге ханыш багарар уустук

операционны сатыбалдылхтык опорулан улаулулан
тэгнээбэ суох, хирургия этүүсүн киһинэ баһыйтар.
Бат психобалыкка да аһыйыт сиринэнист бэрэ арабын.

Михаил Михайловичи сэрэ билинск бугуу килэ тутта аһтылар кидибитлэри Киэс Анна үрдүтөр Мамыдабайы бобуолонор элээр, үлэлири, уруккута элээ мэтстандыкка кэтэшилэли, Сэки АССР Верховнаа Советтэ депутат, ветеринарнай сулууһаа кытырына Николайовна Варгара Ивансовна буюлар Тоһо да баһууттаах сыныылаттаа таһыстыри, билинск дарааһа полккадасэр бэйэтэни ирдэтэлэ таһарымылаахтык үлэли-хачасы еһыдыар.

Түркияне түрлөмө, күндү биш өдөлгөх кылгалаар
 бытык улуустаным астулзавеникк азизтен тыл ка-
 баалыкыбыздын үлөштөрүн проффессиналлыай бы-
 раалыныкыларыны эгердинкибт, кичилерге туу-
 олохторугу, дыйк коргиткыктер дөблү-сиртулу, че-
 түрүн-сөбдүн доруубуланга, үлөжөртөр, ашкыныларга
 баалаарбыт.

В СЛОВЬЕ

ЧУРАПЧЫТААБЫ НАРОДНАН ТЕАТР
30 СЫЛЫН ТУОЛУУТҮН КӨРСӨ

**ТЕАТРЫМ, ӨССӨ ДА
УГУС ДЬОНУ ТҮМЭ ТҮР!**

1976 сылтаан араас жерүүлэртэ тэрмэттэн сөө-
хөлөргө кыттарым. Ады бастаан Шерд Навароч Кпл.
дөөсөй сүбөтинен народнаа төмөргө кыткыным мжор
буолбутум. Мин өлкө коммуналнайга электросвар-
дагынан үлөмөргө, келсе үлө чрайык жөнөттөн
түүн 1-2 чакка дигри бөлүмнөргө, биринчи бар-
гытым бөлүмгө калар калыт. Саламаттык дөңдө
да суук буолары, бары жүтөң-үрөн сирдөөрбөм,
бүткү бөлүмнөргө олох көтүмөккө сирдөөргө кы-
налар өтөм. Ол биринчеге театрыттыр, ренжис-
рунаа Наденда Михайловка Забодонна үлөдө кал-
гыт. Төмөт сөзүнө аныдакыга Иван Гоголев (Уруу
жөңгө жазып) олох драматыр ван Шотланд оло-
көөрүмүм өтө. Канылдай оруулук төмөртүм. Изи
драмасы бөлүбөт көлөмдөктөрбөтөт, 1977 с. савс
Уус. Алдан оройунаа бары көлөмдөктөрбөтөт оло-
көөр көлөмдөктөт. Каныда олохтөртбөт драм-
быты сирдөөрбөтөт көлөмдөктөт, көлөмдөктөт дөңд.
көлөмдөктөт калыт.

1981 с. Дыкуусайыга нэрдөрөн театрыт 1 степен-
нэх Дипломунан нагараадаламжыта. 1994 с. театр 25
сылгылар драманы сыгардак нэрдөрбүшүт. Рэжис.
сэрбүт Надежда Михайловна артвстарын, баллаһың,
орусчаларта таба аттаран турзотан соонкыһор, при-
былалар, дьону байылатар гүмү тардар жыһа, ол да
ныһа жыһа турзобүт бары пьесалара куруун сөһ.
буһууһор: айбаллара.

Төгсгөл театрбар 23 сая арзсаатим. Онууд минех Александр Герасимов, Прокопий Дарофеев, Елизавета Попова, хас да мьеса талбааста Петр Попов, Иван Илларионов, Семен Кривошапкин, Егор Моластырев уо.д.н. холибур буолбуттара, Армас оруод. дьыра. олохтооту, хаста да грамотаан кэрэраадалааным эдирд сурутууан булуктоонким, лауреат элбиг ылбы. тым. Театрыма, өссө да эдбэх дьону, эдэр шчытык түмэ турдум!

Бу сүрүткү кызыкмы таксан, аңар ийде ийлерен
бары кистеги сыдыар эбегер сүрүткүс-акык ба-
рар эреери туттунар бийр ык оодо, улахан да ийне.
хэ туялыы пиян эреерики.

Чурагчы улуулар, есе Боостуруускайыны ээттэр-
нар өрттөһтөх, уһан дууһалах, айылартан ийде-
рыллаах, аһар дууруулах дьоннор бааллара биллэр.
Суруйааччылары, поэттары ааттаабыра турар, ком-
мунист суруйар буолбут дьом үкөүлөрү олохтоох «Са-
на олох» хайыат комсомунан (ол өбөтөр бэйэм) дьон-
но-сартыга билиинилэр дьэтэхинэ сыйыаһым дуо-
дуо.

РФ Журналистларынн союзун чиглене, Саха кыргыттарынн, «Дарын уоттара» адыр тымсүү сахкыанчыгыт Диктрин Даринский оосо 1997 сылланыха «Саха олоххо «Кырдыа-аастар поэзиятара сайдыо дуу, кытмо дуу?..» дөөн адыр автордар (сапа суруйыр дык буолан тэдэр автордар» дөөн) айыммаларын ырытан суруйбутун ахкыттым. Автор суруйбутуна, кыткыттык кырыт 13 автор савастара 45 уонна87 савас кыт ардыгар кыттыр. Кыткыт айыммаларын Дикринский адырх ырыткытын атында бербакыт. Оттук савастарынаа адырдырхт хыткыларын? Того суруйбуттарык? Уок тарбака баттаран, өрүү суруйыр өлөтторон, адыр адытот ураты, ама, кык до суруйыр өлөтторон, тахкыт адытат буолло кыт?

МЫН МАКАН АХАРДАС УУС-УРАН СУРУУЖУУМ ДЭМЖИЛТЭ-
ЖИЛЭНЭ ЭРЭЛЖИЛТ, ВАРЫ КӨРӨ, АЛФА СЫДЛАБЫТ... ХА-
ЛЫНТ ОБЩЕСТВЕННАЙ НОРВОСОНДОМХАРИЛАН СНАХИРЬХТ
ДЭӨК ОРИ БУУЛДУДАР, КИННЛӨР СҮРӨХТӨРӨН БЭДЭТНИЙ,
СУРУУН ҮЕРӨМНӨТТӨРИЙН СУРУУН ТУРАЛЛАР, ТУХ КИС-
ТӨЛӨЙ, ХӨМ-КАРДИН ЯЛЧӨ, СУРУУХОХТАЛАДАР ХЫЛАН АХ-
МАТ ДА БУУЛУОХЛУХ. ОУТОН СОЛБУКАУТ ХАВНАВЫ? ИЛ-
ТӨЛДӨЛӨНӨННӨЙ АРЯЛЧТА ХАЧЫМЫН АЛАД ДУС, ЗАДАР БУУЛ-
МАЖЫН, ТӨГӨ СӨЛӨН СӨМӨӨЛӨРДӨХ, ӨРӨНӨСӨ ТӨЛЛӨР-
ӨНӨХ БҮСЭДЭМӨЛӨР, ЗАРИСОНАЛАР, ПУБЛИЦИСТМАЛАР

Уот саҳафата суох умайбат

тогда суохварыў?

Мэйнэм саванлар өрүү үүбэ-хайа түтөр буюмлар. Ол иштэтэк тус бөдөн этнэлдэхэмш. Настаташ ту-
ран, оронпостторго сиббух бээр буюларын иштэтэм.
адалор суруктара, ишмимышлара талсар «Бастагы үр-
дөлө балинамы өлбэхтэк бөчөттивэхко, Үрдүкү кындас-
тары (8, 10, 11 км.) араас муунахтарга, Дамалабай
нөрөүлүүхэргэ сырытмышаран киформацкныи энгери
үрөнмилериксэр убуулохко, Салаалачыллары кытө
ишкэстө, иштэтэри араас кытөчылларык блөрө үрөн-
пимикэр. Мөн билирарын шак ыдыа 14 күкүгөр «Сига
длох» хайшыкка «Эбөгүттэн туох эри талкыан ош»
омон нүблөр суруутарынан кыраный сырыттыа өчтөрүн
тайдартарбытты. Итиниккэ хабарникова эриштыла-
ры, сүбэлэри сотору-сотору-чигоруохко. Сүүрбө бш-
рас үтө күкүтөк реформация үлэтэ буюларын турорун
ийбүтүүбө-салаабыталаан сөрөйбөт. Иштэтэрбытын
омон бөдөмнөхкө, кинигар интернаккэ тыйаа тах-
саштарга, Оттон ууо-уран айымымыга, туулаан моо-
эли өттүтөр холоомоччуларга Роман Дашков, Марин
Горасвиноа—Сөнгөрө курдук талашынаах дьон көдөр-
лөтөк сүбө ама блөрөк өлөтөр.

[illegible]

И. ПОПОВ—Удбиник Вахтылишвили, журналист.
Воронеж сел.

